

Eindhoven de gezondste (en slimste)

Citation for published version (APA):

van Wesemael, P. J. V. (2017). Eindhoven de gezondste (en slimste). *Milieu*, 23(1), 16-18.

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/09/2017

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

Eindhoven de gezondste (en slimste)

Gezondheid is voor vrijwel ieder van ons de basisvoorwaarde voor een gelukkig en zinvol leven. Niet alleen gezond van lijf en leden, maar ook mentaal: een scherpe geest veronderstelt een gezond lichaam. Waar liggen aangrijpingspunten om hier werk van te maken?

Meer dan de helft van de wereldbevolking woont inmiddels in steden en dit percentage zal de komende decennia nog fors toenemen. Gezondheidskwesties worden om die reden steeds meer een zaak van stedelijke ontwikkeling. Niet voor niets ziet de World Health Organisation (WHO) de ontwikkeling van gezonde steden als één van haar hoofdtaken voor de komende decennia. Daarom investeert ze stevig in het Healthy City initiatief¹.

Platform Gezond Ontwerp

Geïnspireerd door de dadendrang van de WHO hebben de leerstoel Urbanism en Urban Architecture van de TU/e, samen met een groot aantal institutionele onderzoeksinstituten, het Platform Gezond Ontwerp opgericht. Het platform richt zich op het ontwikkelen van oplossingsstrategieën rondom gezonde verstedelijking, met nadrukkelijke aandacht voor het uitwisselen van ideeën tussen ontwerpers,

gezondheidswetenschappers en beleidsmakers. Veelal zijn dit sterk gescheiden werelden, hetgeen begrip, aanpak en resultaat niet ten goede komt. Met name de wisselwerking tussen leefstijl, inactiviteit en leefomgeving verdient aandacht. Dit trio is (mede-)verantwoordelijk voor wat we gerust de nieuwe publieke gezondheidsepidemieën mogen noemen.

Inactiviteit

Traditioneel associëren we epidemieën hier in het westen met de grote uitbraken van overdraagbare ziekten als cholera en tyfus in de uitdijende industriële metropolen van de negentiende eeuw, resulterend in het ontstaan van de moderne publieke gezondheidszorg en hygiënische stedenbouw. Een kwestie die weliswaar in de opkomende economieën en uitdijende metropolen van de Global South nog steeds uitermate urgent is, maar hier in de westerse stedelijke samenlevingen plaats heeft gemaakt voor

een heel nieuw type 21e eeuwse epidemieën. Die zijn direct gerelateerd aan onze welvaart en in belangrijke mate terug te voeren op inactiviteit.

De hedendaagse stedelijke leefstijl vormt een cruciale factor in het ontstaan van nieuwe volksziekten als obesitas, burn-out en dementie. Ziekten die op hun beurt weer te relateren zijn aan allerlei andere ernstige en dodelijke aandoeningen. Zo leidt obesitas onder meer tot verhoogde risico's op bepaalde soorten van kanker, hart- en vaatziekten en diabetes. De ontwrichtende impact van deze nieuwe welvaartziekten op onze westerse stedelijke samenleving neemt snel toe. Zowel de economische schade, de maatschappelijke uitval als het persoonlijke verdriet neemt epidemische vormen aan. Er zijn alarmerende studies die bijvoorbeeld alleen al voor Nederland de kosten op vele miljarden per jaar schatten. In onze samenleving en stedelijke leefomge-

Prof. Dr. Ir. Pieter van Wesemael,
Professor of Urbanism and Urban
Architecture Department of the Built
Environment.

ving hebben we feitelijk het comfort en de status van de 'geautomatiseerde beweging' tot norm verheven. De stad is ingericht op de auto, het winkelcentrum op de roltrap en het kantoorgebouw op de lift.

Activerende leefomgeving

Daar komt bij dat onder het adagium van functiescheiding de dagelijkse activiteiten wijd verspreid zijn. De hedendaagse stad laat de meeste van ons geen andere keuze dan ons per auto van huis naar werk, de winkel of recreatie te begeven. Een cruciale opgave voor ontwerpers, gezondheidswetenschappers en beleidsmakers is dan ook het creëren van een activerende leefomgeving om mensen te verleiden tot een actieve leefstijl. Zij staan voor de uitdaging om een autogeorieënteerde stad om te toveren in een veel aangename stedelijke leefomgeving waarin, naast voetgangers en fietsers, zaken als sport, spel en samen tuinieren de toon zetten. Daartoe zijn vier stedenbouwkundige aspecten van belang: de inrichting van het openbare domein, inclusief de wijze van mobiliteit, de werkomgeving, de woonomgeving en de recreatieve groengebieden.

Overigens biedt de transitie van een inactieve stedelijke samenleving naar een actieve meer dan alleen winst in de publiek gezondheid. Fundamentele agenda's rondom duurzaamheid, een vitale binnenstedelijke economie, maatschappelijke interactie en zelfs een meer participatieve governance van de stad zijn eveneens gebaat bij een dergelijke omslag.

Testgebied

Eindhoven en breder de Brainport-regio is om tenminste twee redenen een ideaal testgebied voor gezonde verstedelijking. Dit geldt met name de uitdaging om ontwerpre-

gels, producten en technologieën te creëren voor een activerende leefomgeving.

Allereerst stedenbouwkundig. Eindhoven is de allereerste stad in Nederland waarin op de schaal van stad en regio geëxperimenteerd werd met de modernste stedenbouwkundige concepten met betrekking tot hygiënische stedelijke planning. Hierdoor kent de Eindhovense regio tot op de dag van vandaag een zeldzaam coherent en sterk netwerk van stedelijke en regionale groengebieden voor actieve recreatie en stedelijke mobiliteit, afgewisseld met helder afgebakende lobben voor wonen en werken. Het geheel is met elkaar verbonden door een stelsel van radiale lanen en ringwegen. Weliswaar is de auto hier heden ten dage dominant, maar er komen meer en meer

'Hedendaagse
stedelijke leefstijl
cruciaal in ontstaan
van nieuwe volks-
ziekten'

separate netwerken voor fietsen en wandelen. Ieder van deze kernaspecten van stedelijke ontwikkeling heeft de potentie om voorbeeldige experimenten op te zetten om een activerende leefomgeving te creëren.

Ten tweede qua technologische innovatie. Eindhoven is als slimste regio ter wereld bijzonder ambitieus als het gaat om het toepassen van ICT-technologieën om stedelijke processen en de stad beter en duurzamer te laten functioneren. De ambitie is hierbij vooral gericht op het verbeteren van de samenleving. Dankzij slimmere sensortechnieken komt er meer data beschikbaar over stedelijke mobiliteit en dus ook over fietsen, wandelen en sporten in de stad. Iets dat stedelijke planners inzicht in gebruikspatronen, waaronder barrières hierin of onveilige situaties. >

Iets dat in de stedelijke ontwikkeling gebruikt kan worden om bepaalde routes en voorzieningen onder de aandacht te brengen en het gebruik ervan te intensiveren.

Mobiele apparaten en apps kunnen de gebruiker vervolgens verleiden tot ander gedrag. Op dezelfde manier kunnen stedelingen zelf initiatieven ondernemen, co-creëren en ook het beheer in eigen hand nemen.

Stedelijk innovatieprogramma

Op het snijvlak van gezonde verstedelijking en de slimme stad hebben wij als TU/e inmiddels een groot aantal onderzoekscentra opgezet. Denk aan de centra rondom Slimme Mobiliteit waarbinnen in toenemende mate aandacht is voor fietsen. Maar ook Smart Health, waarbinnen er onder

'Mobiele apparaten en apps kunnen gebruikers verleiden tot ander gedrag'

meer gewerkt wordt aan een gezondere leefomgeving. Of Quantified Self en de Vitality Academy, waarbinnen samen met de Universiteit Utrecht actief beweeggedrag en strategieën voor gedragsverandering bestudeerd

worden. Verder is er het Human and Technology Center dat de maatschappelijke inbedding van technologie rondom een gezonde leefstijlkwesities onderzoekt. En last but not least kent Eindhoven samen met Helmond het Smart City Center, waarin het creëren van een activerende leefomgeving één van de kerndoelen is.

Bij al deze academische onderzoeksinitiatieven is mijn leerstoel Urbanism and Urban Architecture betrokken, simpelweg omdat publieke gezondheid en stedelijke ontwik-

keling nu eenmaal hand in hand gaan. Stuk voor stuk prachtige initiatieven en projecten waarmee Eindhoven haar naam als innovatieve regio meer dan waar maakt. Tegelijkertijd zouden deze initiatieven en projecten belangrijk aan kracht winnen als zij kunnen worden ingebed in een stedelijk innovatieprogramma. Om echt voortgang te maken, zijn we namelijk gebaat bij langjarige continuïteit, waarbij de wijsheid van het ene project een vervolg kan krijgen in het volgende. Eindhoven biedt daartoe zowel ruimtelijk als technologisch uitzonderlijk goede mogelijkheden. Dus laten we komen tot een langjarig programma waarin fundamenteel onderzoek en praktische oplossingen ontwikkeld kunnen worden en Eindhoven haar status als Slimste regio kan verknopen met die van Gezondste: Eindhoven de Gezondste en Slimste!

Pieter van Wesemael

RECYCLING

DE VAKBEURS MET FOCUS OP HET AANSPREKEN EN STIMULEREN VAN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE!

EVENTENHAL GORINCHEM
24, 25 EN 26 OKTOBER 2017

komt nog een nieuwe advertentie

REGISTREER NU MET CODE 71700008448
WWW.EVENTENHAL.NL/RECYCLING-GO

Evenementen
HAL
HARDENBERG
GORINCHEM
VENRAY

GA VOOR MEER INFORMATIE NAAR WWW.RECYCLINGVAKBEURS.NL